אילימא ר' טרפון מי הוי נזיר כיון דבשעתא דקא נזר לא ידע אי פלוני הוא ואי לא מי חלה עליה נזירות [ו]והתניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה אלא ר"י דכרי הוא דתניא [ז]הריני נזיר על מנת שיהא בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ר"ש אוסר ור' יהודה [א]מתיר ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הוו ביה מאה כור והוי נזיר השתא נמי הוי נזיר והכא נמי כיון דאי אתא לקמן וידעינן דפלוני הואי הוי נזיר השתא נמי הוי נזיר: **מתני'** [ב]ראה את הכוי ואמר הריני נזיר שזה חיה הריני נזיר שזה אינו חיה הריני נזיר שזה בהמה הריני נזיר שאין זה בהמה הריני נזיר שזה חיה ובהמה הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה הריני נזיר שאחד מכם נזיר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר הריני נזיר שכולכם נזירין הרי כולן נזירין: **גמ'** תני חדא תשעה נזירים ותניא אידך תשע נזיריות בשלמא תשעה נזירין כגון דהוו גברי טפי דאיתפים ואזיל ביה אלא תשע נזיריות לחד גברא היכי משכחת לה בשלמא שית משכחת לה כדתנן אבל תלת היכי משכחת לה אמר רב ששת כגון דאמר [א] הריני נזיר ונזירות הכל עלי:

הדרן עלך בית שמאי

שלשה [ג]מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן [ד]וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה [ה]ואין חייב עד שיאכל מן הענבים כזית

משנה

מני לאילימא ר' טרפון. ור' יהודה דבר פלוגתיה דר"ש נקיט לה אליבא דר' טרפון והאי דקאמר ר' טרפון משום דסליק מיניה. הא אתא לקמן הוי נזיר: **והתניא ר"י אומר משום ר' טרפון אין אחד מכל אלו שנתנו[ד] היו שנים מהלכים בדרך כו' אינו נזיר: אלא ר"י דכרי הוא.** דאמר ספק נזירות להקל וכיון [ב]דהכא ספק אם אינם פלוני הוא [ג] דומיא דכרי דאינו יודע אם יש בו מאה כור אם לאו אינו נזיר: **ר"ש סבר כיון דאילו לא נגנב דלמא הוי ביה מאה כור והוי נזיר השתא נמי.** דנגנב מיישינן [ה]שיהא בו מאה כור ולישרי נזיר. והכי נמי בהאי דהרתיע לאחוריו כיון דאילו אתי לקמן וידעינן ביה דהוא פלוני שזה נזר עליו והוי נזיר [ו]והשתא נמי ליהוי נזיר ואפילו לב"ה הלכך אי אפשר לו לפטור את עצמו בלא נזירות אלא דאמר אם כדברי היה הריני נזיר כו': **מתני' ראה אם הכוי כו' כולן נזירין.** ואליבא דב"ש דאמרי הקדש בטעות [ז]דהוי הקדש והוא הדין לנזיר בטעות: **גמ' תני חדא.** מתני' דאית בה ט' נזירין: **ותניא אידך ט' נזיריות.** יש בו לאדם אחד: **בשלמא ט' נזירים.** משכחת לה כגון דהוו גברי טפי דאיתפיסו ואזיל בהדי הדדי דפתח חד ואמר הריני נזיר שזה חיה והב' אמר הריני נזיר שאין זה חיה והג' אמר הריני נזיר אם הוא בהמה והד' אמר הריני נזיר אם אינה בהמה והה' אמר הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה והו' אמר הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה. והיו עוד שלשה עמהם הא' אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר. והב' אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר. והג' אמר הריני נזיר אם כולכם נזירים. וא"ת איכפל תנא לסתום כב"ש דלב"ה מי שאינו כדבריו לא הוי נזיר. וי"ל אשמעינן נמי לב"ה דספק נזיר הוי דכוי הוי ספק חיה וספק בהמה וספק בריה ומחמירים ביה חומרת שניהם ואסור בהרבעה עם שניהם כדאיתא בשלהי מס' כלאים: בשלמא ט' נזירים כגון דהוי גברי טובא כדפריש במתני' אבל ט' נזירות לחד גברא היכי משכחת לה. בשלמא שית מ"ל כגון שאמר אדם אחד מה שאמרו הששה שזה חיה שאינו חיה שזה בהמה שאינו בהמה שהוא חיה ובהמה שאינו חיה ובהמה אבל מה שאמרו ג' האחרונים לא מ"ל בחד גברא. כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאם ט' שהתפיסו כדפריש במתני' ואמר האחד כל דין נזיר שעל כולכם עלי נמצא לב"ש ט' נזירות ישנו עליו ולב"ה ט' ספק נזיר:

סליק פרקא

שלשה מינין אסורים בנזיר הטומאה כדכתיב על כל נפשות מת לא יבוא והתגלחת כדכתיב תער לא יעבור על ראשו. והיוצא מן הגפן כדכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל

לבית הלל לא הוי נזירות בטעות: אימא מי שנתקיימו דבריו אבל אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא אהוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו [הראשונים]. ומיירי שחזר בו תוך כדי דבור ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי ודבריו האחרונים עיקריים:

[ו]**הרתיע** לאחוריו אינו נזיר. הא אתא לקמן הוי נזיר מני אי כב"ש אפי' בהרתיע לאחוריו הוי נזיר וכב"ה נמי לא דלב"ה כיון דאילו אתא לקמן הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו כי נמי הרתיע הוי ספק נזיר: אילימא ר' טרפון מי הוי ספק[1] נזיר. כיון דבשעה שנדר לא ידע אם פלוני הוא לא: **והתניא** כו'. ואי קשה לייתי ממתני' אין אחד מהן נזיר וי"ל דשמא ניתא ליה לאיתויי הברייתא דמפרש טעמא דקרא: **אלא** ר"י דכרי הוא. דאמר דלא מחית אינים נפשיה לספיקא אבל אי יודע מי הוה הוי נזיר ותימה דהכא משמע דלר"י היכא שנודע מי היה דהוי נזיר אע"פ שלא הפליא נדרו ובפ"ב דנדרים (דף יט.) קאמר רב אשי הסיא ר"י דכרי הוי ר"י משום ר' טרפון דאין אחד מהן נזיר ובדין הוא דכי נמי לא נגנב לר"י דאינו נזיר דאין[2] הפלאה והא דתניא נגנב לרבותא דר"ש ואריך לומר דלרב אשי לא נשנית מתני' דהכא לר"י אלא נשנית לתנא דפ"ב דנעדר (דף יג.) דאמר הפילה אשתו אינו נזיר אלא[3] ה"ל בן הוי נזיר ב] אע"ג דבשעת שנדר [לא] הוי הפלאה הלכך מתני' דהכא אתיא כוותיה: **תנא** חדא ט' [נזירים]. גבי כוי דמתני' ג] דכוי נתפסין בספיקות [1](רא"ה) כדתנן במתני' ותני אידך ט' נזיריות דמשמע לאדם אחד חלים עליו ט' נזיריות מספיקא דכוי: **בשלמא** [ט' נזירים] משכחת לה כגון דהוו גברי טובא דאתפים ואזיל. לענין[4] המפורש במשנה אלא ט' נזיריות באדם אחד היכי משכחת לה בשלמא שם משכחת לה כגון שאומר הריני נזיר שזה חיה ושאין זה חיה ושאין זה בהמה ושאין זה בהמה שזה חיה ובהמה שאין זה לא חיה ולא בהמה אלא אידך תלתא היכי משכחת לה והא שאחד מכם נזיר (קאמר) שאין אחד מכם נזיר שכולכם נזירין לא שייכי בחד גברא: **כגון דאמר** הריני נזיר ונזירות הכל עלי. ראה ט' בני אדם שנתפסו עצמן בנזירים בכוי ואמר הרי עלי כל דין נזירות כולכם הרי יש עליו תשעה ספיקות נזירות ואם ירצה לתקן עצמו יאמר אם יש עלי ט' נזירות חובה מוטב ואם לאו הרי עלי ט' נזירות נדבה:

הדרן עלך בית שמאי

שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה. דכתיב (במדבר ו) על [נפש] מת לא יבא: והתגלחת. קדוש[5] יהיה גדל פרע: והיוצא מן הגפן. דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל: **וכל** היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה. כגון ענבים לחים ויבשים חרגנים וזגים שאם יאכל כזית מכולן לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מחרגנים כו':

גמ' [ב]מינין אסורין בנזיר הטומאה. [ג]אינו נזיר כיון דאינו יודע אם הוא זה חיה ההב' אמר הריני נזיר אם אינו חיה והג' אמר הריני נזיר אם הוא בהמה והד' אמר הריני נזיר אם אינה בהמה והה' אמר הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה והו' אמר הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה. והיו עוד שלשה עמהם הא' אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר. והב' אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר. והג' אמר הריני נזיר אם כולכם נזירים. וא"ת איכפל תנא לסתום כב"ש דלב"ה מי שאינו כדבריו לא הוי נזיר. וי"ל אשמעינן נמי לב"ה דספק נזיר הוי דכוי הוי ספק חיה וספק בהמה וספק בריה ומחמירים ביה חומרת שניהם ואסור בהרבעה עם שניהם כדאיתא בשלהי מס' כלאים: בשלמא ט' נזירים כגון דהוי גברי טובא כדפריש במתני' אבל ט' נזירות לחד גברא היכי משכחת לה. בשלמא שית מ"ל כגון שאמר אדם אחד מה שאמרו הששה שזה חיה שאינו חיה שזה בהמה שאינו בהמה שהוא חיה ובהמה שאינו חיה ובהמה אבל מה שאמרו ג' האחרונים לא מ"ל בחד גברא. כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאם ט' שהתפיסו כדפריש במתני' ואמר האחד כל דין נזיר שעל כולכם עלי נמצא לב"ש ט' נזירות ישנו עליו ולב"ה ט' ספק נזיר:

סליק פרקא

שלשה מינין אסורים בנזיר הטומאה דכתיב על כל נפשות מת לא יבוא והתגלחת דכתיב תער לא יעבור על ראשו. והיוצא מן הגפן דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל

נמי מיחייב על זג וחרגן אלא הא אתא לאשמועינן דאינו חייב אלא בכזית [מ]. והא דקתני ענבים לאפוקי מרבי אלעזר דתמר דגמר [ע"ב]: במשנה

מסורת הש"ס

[1] (תוספתא פ"ג) לקמן פב. עירובין פב. סנהדרין כה. חגיגה י. נדרים יט: כח., ב) נדרים יט. ע"ש לעיל מ. תוספתא פ"ג), ג) [לקמן מד.], ד) [לעיל לב:], ה) שייך לעיל לג., ו) ל"ל הרבה,

נוסחת הריב"ן

[1] דהוי: ב) כמו שמוכר דומיא דכרי הוא: ג) שמא יש בו: ד) דאתא: ה) הקדש בטעות הקדש: ו) עלי המתאלקות מבני אדם: ז) וכגון שאמר מעכשיו: ח) אינה: ט) דקתמא: י) בספק: כ) ד"ה אינו חייב כו' כדמפרש בגמרא ליתא בכ"י כאן רק נמצא בעמוד ב' אחר ד"ה אף כל פרי גמור כו': ל) וה"ה נמי שחייב על זג כו': מ) בכזית ולאי והא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כגון דאמר (הריני נזיר) תא"מ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה אמר רב ששת וכו' וכגון שמעכשיו. נ"ב ע' ח"מ: ב] תוס' ד"ה אלא ר"י וכו' אע"ג דבשעת שנדר לא הוי הפלאה. נ"ב ע' ח"מ: ג] ד"ה תנא חדא ט' נזירים גבי כוי דמתני' דכוי מ' דכוי נמתק וכ"ב דבשעה מתפסין ע' ח"מ:

הגהות התוספות

1. מיהת ספק נמתק. 2. בס"ת דאין כאן. 3. ל"ל אלא ומיהת אלא נמתק. 4. ל"ל כענין. 5. ל"ל דכתיב קדוש.

מוסף רש"י

אין אחד מהן נזיר. שיש יושבין ואחד עובר, זה אומר פלוני העובר נזיר הוא, וזה אומר אינו נזיר, ואמר אחד הריני נזיר אם אינו הוא בהמה וזה אומר אם כמותו הוא שהוא נזיר, ואכיהו אומר הריני אם כמותו הוא שאינו נזיר, ושניהם מתכוונים לנזירות, ונמצא כאחד מהם, ואמר ר' טרפון אין אחד מהן נזיר, שעל ספק אמר דבריו תמיהה ואין זו הפלאה, דכי יפליא איש ידרש משמע (שבועות כה. וכנ"ל ע"ז עדובין פב. וחגיגה י.). **לפי שלא נתנה** נזירות. לחיות נזיר בתנאיה ובספק, **אלא להפלאה.** בהפלאה ודאית דמפורשת (חגיגה י.) שיהא נלוז מפורס על הודאי ולא בסורת ספק אי נזיר אותו הנה כגנדו (ערובין פב.) דבעינן בשעה שנדר שיהא יודע אי הוי נזיר (נדרים יט:). **ומצאו שנגנב או שאבד.** ואין יודע אם היה שם מאה כור אי לא (נדרים יט:). **ר"ש אוסר.** שחייב בנזירות, הואיל דהוי ספק אי הוו ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה ודאי מאה כור ולישרי נזיר, שכל ספק נזירות להחמיר (לעיל ח:).

הדרן עלך בית שמאי

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ג מהלכות נזירות הלכה ט:
יג ב מיי' שם הלכה י:
א ג מיי' פ"ה מהלכות נזירות הלכה ח סמג לאוין רמג:
ב ד מיי' שם הלכה ג:
ג ה מיי' שם הלכה ב:

פי' הרא"ש

והתניא ר"י אומר משום ר"ט וכו' תימה אמאי מייתי ברייתא ממתני' גופא ה"ל לאתויי דקתני ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר. וי"ל דניחא ליה לאתויי ברייתא דמפרש טעמי דר"ט. ועוד דמתני' מצינו לפרושי ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר ודאי אלא כולם ספק. [אבל בברייתא אין לפרש כן] דא"כ היינו ר"ט [דמתני'] הלכך משמע ליה לפרושי דאינו נזירין כלל הלכך מוקי לה כר' יהודה דכרי דסבר דלא מחית אינש נפשיה לספיקא ובדעתו שאם לא יתברר שלא יהא עליו שום נזיר: ראה את הכוי וכו' ששה אנשים ראו כוי אחד. אמר האחד הריני נזיר אם הוא זה חיה ההב' אמר הריני נזיר אם אינו חיה והג' אמר הריני נזיר אם הוא בהמה והד' אמר הריני נזיר אם אינה בהמה והה' אמר הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה והו' אמר הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה. והיו עוד שלשה עמהם הא' אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר. והב' אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר. והג' אמר הריני נזיר אם כולכם נזירים. וא"ת איכפל תנא לסתום כב"ש דלב"ה מי שאינו כדבריו לא הוי נזיר. וי"ל אשמעינן נמי לב"ה דספק נזיר הוי דכוי הוי ספק חיה וספק בהמה וספק בריה ומחמירים ביה חומרת שניהם ואסור בהרבעה עם שניהם כדאיתא בשלהי מס' כלאים: בשלמא ט' נזירים כגון דהוי גברי טובא כדפריש במתני' אבל ט' נזירות לחד גברא היכי משכחת לה. בשלמא שית מ"ל כגון שאמר אדם אחד מה שאמרו הששה שזה חיה שאינו חיה שזה בהמה שאינו בהמה שהוא חיה ובהמה שאינו חיה ובהמה אבל מה שאמרו ג' האחרונים לא מ"ל בחד גברא. כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי דאם ט' שהתפיסו כדפריש במתני' ואמר האחד כל דין נזיר שעל כולכם עלי נמצא לב"ש ט' נזירות ישנו עליו ולב"ה ט' ספק נזיר:

ו) ל"ל וכל היוצא מן הגפן מצטרפין כגון ענבים לחים ויבשים וחרגנים וכו'.

וחייב על היין **בפני עצמו** ועל הענבים **בפני עצמן** ועל הזגין **בפני עצמן**. וגרסה דעיקר מידוש לת"ק בא לומר מייב על הזגין בפני עצמן ב) אם אכל לבד מן הזגין ואהניא אתא לאפלוגי ר"א בן עזריה ואומר דאינו מייב עד שיאכל שני מרלנים וזג [דחרלנים הם] הגרעינין בענבים וזגין הם הקליפה שלהן ומרבה [1] מרלנים בלשון רבים וזג בלשון יחיד כדמפרש הש"ס ור"א ג) סבר כר' יוסי דאמר מרלנים אלו הגרעינים ד): **[החרצנים** אלו החיצונים]. קליפה שבחוץ [והזגין אלו הם] מבפנים: ר' יוסי אומר. ולאפלוגי הוא דאתא ופירש המקדא להיפך אלו [2] הקליפה החיצונה וסימן שלא מטעה כזוג של בהמה החיצון נקרא זוג כן בענבים החיצון נקרא ה) זוג: **גפן עצמו** לא. כגון עלין ולולבין עלמו: **אפי'** עלין ולולבין במשמע. כדדרשינן בסמוך: **איכא** דאמרי **אסיפא**. אבל אדיוקא דרישא לא דמשמע שפיר בלישנא דהיינא מן הגפן אפי' עלין ולולבין: **מיין** ושכר יזיר מיעט. אע"ג דדרשי' לי' בפ"ק (לעיל ד.) לאסור יין [של מנזה כיין של רשות] ושכר לילפי' [3] למקדש מ"מ איכא מיעוטין טובא דכתיב מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא יאכלו: מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה. אבל מחרלנים ועד זג לא דריש ליה למעוטי כרבנן דאיצטריך ליה לכדר' אלעזר בן עזריה דבסמוך דאינו מייב

עד שיאכל שני מרלנים וזג:

מאי ריבה ריבה כל מילי. ואפי' עלין ולולבין: ומאי מיעט שבישתא. זמורה כדמתרגמינן [4] שלשה שרגים תלתא שבשין: **מיין** ושכר יזיר פרט. מדה זו נתנה לילדא בעין כלל ופרט וכלל ויש חילוק קלת בין המדות כדכתב בסוף הסוגיא: **מה** פרט מפורש בנזיר ענבים פרי אף (על) כל פרי. מפרש בסמוך לאתויי בוסר ופסולת פרי [5] ענבים שהתליעו ונמעט עלין ולולבין שאינו בעין הפרט: ו) אי מה פרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור. יש מפרשין דהכי פירושו ונמעט גם בוסר גם ענבים שהתליעו ולא גרסה מדא דמוסך כתב דהוי פסולת פרי ומאי שנא ענבים שהתליעו מחומץ וע"ק דאם נמעט תרוייהו מה אנו מרוייחין בכלל ופרט מה שלא נכתב בפירוש וגם לשון פרי גמור משמע דאתי למעוטי פרי שאינו גמור כמו בוסר לכן נראה למורי דה"פ אף כל פרי גמור ולאפוקי בוסר אבל ענבים שהתליעו נרבה בעין הפרט ומשני א"כ מה הניח לך שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ [הא כתיבי] הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון

משנה ראשונה (ה) אומרת עד שישתה רביעית יין ו) רבי עקיבא אומר [א]אפי' שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב [ב]וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגים בפני עצמן ר' אלעזר בן עזריה אומר אין חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג אלו הן חרצנים ואלו הן זגים החרצנים אלו החיצונים הזגים אלו הפנימים דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר [ג]שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי ענבל: **גמ'** שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה כו': היוצא מן הגפן אין [ד]גפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עלין ולולבין במשמע איכא דאמרי לה אסיפא (ה) אינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית מן הענבים אין מהגפן עצמו לא מתני' דלא כר"א דתניא רבי אלעזר אומר אפילו עלין ולולבין במשמע במאי קמיפלגי ר"א דריש ריבויי ומיעוטי רבנן דרשי כללי ופרטי רבי אלעזר דריש רבויי ומיעוטי [1]מיין ושכר יזיר מיעט מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה מיעט וריבה ריבה הכל מאי ריבה ריבה כל מילי מאי מיעט מיעט שבישתא ורבנן דרשי כללי ופרטי מיין ושכר יזיר פרט מכל אשר יעשה מגפן היין כלל מחרצנים ועד זג חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי אי מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף

במשנה ראשונה. היו שונין שאינו חייב עד שישתה רביעית יין בא ר"ע ואמר אפי' שרה פיתו ביין ויש יין מובלע בתוך הפת כדי זית חייב: **גמ' עלין ולולבין.** אל נפן במשמע הכתוב שאמר ג) מכל אשר יעשה מגפן היין. לולבין אלו חוטין רכין שבגפן: **מיין ושכר יזיר מיעט.** יין הראוי להשתכר בו אסור ו) לו אבל מידי אחריני לא: **כל מילי.** ואפילו עלין ולולבין: **שבישתא.** זמורות כדמתרגמינן שריגים שבשין (בראשית מ): **מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי.** כגון ענבים ויין וחומץ: **אף כל פרי ופסולת.** להביא גוהרקי ועיגבין דיכרין כדלקמן בסמוך: **אף כל פרי גמור.** ולא דבר אחר ולא גוהרקי ולא עיגבין דיכרין: ג) **אם כן.** שלא להביא בו אלא פרי גמור: **מה הניח לך הכתוב במשמעו שלא אמר.** שתהא למד מן הפרט אם ענבים לחים ויבשים הא כתיב בו': **אלא כלשון הראשון.** אף כל פרי ופסולת פרי ד) שאם אתה אומר אף כל פרי גמור נמצא דאינו מרבה שום דבר בעולם: **ומאחר שסופינו לרבות כל דבר.** יין וחומץ (ענבים לחים ויבשים) ומרבה יין גוהרקי ה) ועיגבין דיכרין מאף כל והיינו דהניח הכתוב במשמעו שלא (ג) ו) אמר (וענבים לחים ויבשים): **מה ת"ל.** פרט האחרון דכתיב מחרצנים ועד זג לא יאכל אי משום דרבי אלעזר בן עזריה ליכתביה ז) לגבי פרטי בתר כללא למה לי: **אלא לומר לך כל מקום שאתה מוצא.** בכל התורה שיהא שם פרט וכלל בלבד אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא שהכלל נעשה מוסף על הפרט ואיתרבו להו כל מילי: **עד שיפרוט לך הכתוב.** שלא תהא ח) מרבה אלא כעין הפרט ט) כדרך שפרט לך בנזיר שלאחר שכתב את הכלל בא וכתב לך פרט מחרצנים ועד זג י). ור"א סבר כר"א בן עזריה דמוקים ליה להאי מחרצנים ועד זג על שאכל שני מרלנים וזג: **גוהרקי.** ענבים דקין שבגדלין בין שאר גרעינין גדולים: **עגבי דכרין.** ענבים שהתליעו: **כין הכיניס.** אותו דבר הקרוש שבין הזג והמרלן שממנו נעשין שמריס:

פרטא

על הפרט עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנזיר אמר מר מה הפרט מפורש פרי ופסולת פרי אף כל פרי ופסולת פרי פרי עינבי פסולת פרי מאי היא [ה]חומץ אף כל פרי מאי היא [ו]גוהרקי אף כל דפסולת פרי מאי היא אמר רב כהנא לאיתויי עינבי א) [ז]דכרין ועד זג אמר רבינא לאיתויי דבין הבינים אמר מר [אי] מה הפרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור אמרת א"כ מה הניח הכתוב במשמעו שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ הא כתיבי הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון ומאחר שסופינו לרבות כל דבר מה ת"ל מחרצנים ועד זג לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל אי אתה רשאי למושכו ולדונו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט עד שיפרוט לך הכתוב

כדרך

פי' אם כן דנמעט בוסר נמצא השאר מפורש ומה גרוע שאנו דורשין פרט וכלל ופרט ואם תאמר והא איכא ענבים שהתליעו שלא נכתבו ויש לומר דתרי פרטי כתיבי פרי דהיינו ענבים ופסולת פרי דהיינו חומץ ז) ואין לך לרבויי מכל פרט כעין הפרט ולכך יש עליך לדון ולרבות גם בוסר מפרט ענבים גם ענבים שהתליעו מפרט דחומץ ולמעוטי עלין ולולבין שאינו כעין הפרט: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג. ואם תאמר והא איצטריך לפרט אחרון וי"ל דהכי פירושו לכתוב שהוא פרט אחרון אי אתה רשאי לדונו ח) ולישבו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט והיינו מרבינן עלין ולולבין נמי עד שיפרוט לך הכתוב פרט אחר הכלל כדרך שפרט לך בנזיר: **גוהרקי.** פי' בוסר וחנירו בפ' כל שעה (פסחים ד' כה:) הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה: **עינבין** דכרין. ענבים שהתליעו: **מחרצנים** ועד זג ל"ל. ות"ת והא שפיר איצטריך דאפי' מרלנים ט) וזג אסר רחמנא דאע"פ [6] שאינן ראויין לאכילה וגם איצטריכו למלקות כדאמר לקמן (ד' לח:) אבל מרלן לוקה שתים זג לוקה שתים י) (ויש לומר) דהכי קאמר ל"ל לכתביה

מקמיה

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ה מהל' מחיות הלכה ה סמג לאוין רמג:
ה ב מיי' שם הלכה ח:
ו ג ד ה ו מיי' שם הלכה 3:

הגהות התוספות

1. מתניתא דחרלנים עד מיתא ומרבה הכל נמתק. וצ"ל מדכתב מרלנים בלשון רבים כו'. 2. צ"ל זג אלו. 3. צ"ל לגלופי. 4. בראשית מ'. 5. נראה שנפל מלן מתקרן כדברים וצ"ל ופסולת פרי דהיינו מומן לאתויי ענבים שהתליעו ולמעט ענבים שהתליעו כו'. 6. נדל"ל ואע"פ.

מוסף רש"י

ויש בה כדי לצרף כזית. בין פת יין, חייב. דהיתר מלטרף לאיסור באיסורי נזיר, דילפינן לה ממסכת וכל מסכת במסכת פסחים, (חג: שבועות כא:).

פי' הרא"ש

אשר יעשה מגפן היין: גפן עצמו לא כגון עלין ולולבין: ואיכא דאמרי ליה אסיפא וכו'. מן הענבים אין מן הגפן [לא] ודיוקא דרישא לא משמע ליה דעלין ולולבין בכלל יוצא מן הגפן נינהו דכתיב ובגפן ג' שריגים: מיין ושכר מיעט ואע"ג דדרשינן בפ"ק מיין לאסור יין מצוה כיין הדשות ושכר לג"ש למילף אמקדש. טובא מיעוטי כתיבי מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה ומיעט וריבה ריבה כל מילי ומיעט שבשתא זמורות. שריגים מתרגם שבישתא ומחרצנים ועד זג לא דריש ליה למיעוטי דמוקים לה כראב"ע: אף כל פרי ופסולת פרי לקמן מפרש: אי מה הפרט מפורש פרי גמור פי' הוא דמפרש ואזיל דין כל כלל יפרט וכלל או פרט וכלל יפרט אמאי מרבינן כעין הפרט: ומאחר שסופינו לרבות כל דבר שהוא כעין הפרט מה ת"ל מחרצנים ועד זג. מפרט וכלל נמי נרבה כעין הפרט. והאי נמי פי' הוא דכל כללי ופרטי. כל פרי מאי היא גוהרקי בוסר כדאמר בפרק כל שעה הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה ענבי כברום ה) שהתליעו: בין הבינים פר"ח ענבים קטנים שעומדים בין הגדולים יאינם ראויים לאכילה לפי שאינן רואים פני החמה ואינן מחבשלים:

ה) נראה ל"ל דכתוב וכ"ה בנ"מ ק"י ע"ב.

הגהות אור השלם

1. מיין וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ג

נוסחת הריב"ן

ה) (לו) ליתא בכ"י: ו) כאן כתוב בכ"י הד"ה אינו מייב כו' הנדפס לעיל בע"א: ז) כתיב כו' נמצא זה שאתה אומר אף כל פרי גמור דאי' מרבה שום דבר בעולם הש"ד: ד) (שאם אתה כו' ענבים לחים ויבשים) כ"ז ליתא בכ"י: ה) ופסולת דבריס: ו) שלא אמרו הש"ד ואחר כך מה"ד ומאחר שסופינו לרבות כל דבר יין וחומץ וענבים לחים ויבשים מה ת"ל פרט האחרון: ז) לבהדי: ח) דן בו: ט) עד שיפרוט לך הכתוב כדרך כו': י) שאינו צריך אלא כדי ללמד לך בשאר מקומות הש"ד ומ"ה נוהרקי והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(ה) במשנה משנה ראשונה עד כל"ל ומיתא אומרת נמתק: (ב) גמ' אינו אמרו דאמרי לה אסיפא ואינו חייב עד כל"ל ומיתא אלא נמתק: (ג) רש"י ד"ה ומאחר וכו' שלא אמרו בכתוב וענבים לחים ויבשים וגו' הש"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אמר רב כהנא לאתויי עינבי דכרין. נ"ב עי' מ"מ: ב) תד"ה וחייב על היין וכו' אם אכל לבד מן הזגין. נ"ב דקשה להו אמאי אמר וחייב על היין וכו' פשיטא ומלו דקמ"ל קיפא על הזגין וכו' מ"מ לקמן בדף לט ע"א ועי' לקמן לח ע"ב רש"י ד"ה רבא אמר ולו"ק: ג) באו"ד וי"א ב"ע סבר כל"ל מ"מ: ד) באו"ד כר"י דאמר מרלנים אלו הגרעינים מבפנים וזגין קליפה שבחוץ כל"ל והד"א מ"מ שם ואח"כ מה"ד ר"י אומר וכו' ופירוש המקדא להיפך דזגים כל"ל: ה) באו"ד כן בענבים החיצון נקרא זוג. תי' זוג נמתק. וי"ב זג: ו) ד"ה מה פרט מפורש וכו' שלאינו כעין הפרט כאן הש"ד ואח"כ מה"ד אי מה פרט מפורש: ז) באו"ד ופסולת פרי דהיינו חומץ ואין לך. מיתא ואין נמתק. וי"ב ואין: ח) ד"ה ומאחר שסופינו וכו' אי אתה רשאי לדונו ולישבו. תי' ולישבו נמתק. וי"ב ולמשכו: ט) ד"ה מחרצנים וכו' וזג אסר רחמנא. נ"ב עי' מ"מ: י) באו"ד וא"ל דה"ק ל"ל דכתוב כאן לכתביה כל"ל:

מסורת הש"ס

א) [לקמן ט:]. פסחים מד: שבועות כא:]. ב) ל"ל דכתוב פי' ענבים שלקו בגפן קודם בציר ועי' תוס' חולין נח: ד"ה הני תמרי ועי' לקמן לח: מה שנרשם על הגליון]. ג) [במדבר ו].

פרטא מנא ליה. מנא ליה דפרט וכלל ופרט מ' אתה דן אלא כעין הפרט: **סבר ליה כר' אלעזר דדרש ריבוי ומיעוטי.** ולא משמע ליה מהאי מרלנים ועד זג פרט וקא דרש ביה ה) כי טעמיה שלכך הוא בא שאינו מייב עד שיאכל (ו) כל שני מרלנים וזג: **ואיבעיא אימא דאיש ליה כרבנן.** דדרשי כללי ופרטי ואף ע"ג דמשמע ליה מיניה (ב) דלפרטא הוא דאתא ז): **למידייניה בכלל ופרט.** ולא משוס דר' אלעזר בן עזריה: **ור' אלעזר דדרש ביה ריבוי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה.** דדייניגן ח) כעין הפרט: **כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בהמה כלל.** ואפילו דובים וארויות לשמור חזר ופרט מ' אתה דן אלא כעין הפרט דאהני פרטא בתרא לימדי דבר שמירה הוא דנשבעין עליהן כגון נמי עופות ילאו דובים וארויות דלאו בני שמירה הינהו שאין להם תרגות: **רבא אמר מהאי קרא.** ואם מן הלאן קרבנו מן הבשבים או מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו: **מן פרט הלאן כלל.** ואפי' רובע ונרבע מוקלה ונעבד ואתנן ומחיר שכסבין לקרבן: **מן הכשבים ומן העזים חזר ופרט.** דלא משמע ז) ליה כללא כמו לאן ואימעיטו להו כל הני ואתרבו להו כגון נעבדה בהם עבירה כגון החורש בשור ובחמור ושחרש בו בשבת: **ולילף מן הדין קרא.** מן הבהמה ומן הבקר ומן הלאן ח) יקריבנו מן פרט דמשמע מן הבהמה ולא כל בהמה הבהמה כלל אפילו חיה דחיה בכלל בהמה כו': **אי אתה דן אלא כעין הפרט.** ואימעיט ליה חיה ואתרבו להו בחור חקן דעולה בא בחור אע"פ שאין אשם בא בחור ואשם בא זקן אע"פ שאין עולה (ג) בא זקא זקנה: גליו"ן

כדרך שפרט לך בנזיר מחרצנים ועד זג ולר' אלעזר בן עזריה דקא מוקים להאי מחרצנים ועד זג לומר שאינו חייב עד שיאכל ב' חרצנים וזג פרטא מנא ליה סבר לה כרבי אלעזר דדריש מיעט וריבה ואי בעית אימא כרבנן דאי סלקא דעתך כדאמר רבי אלעזר בן עזריה ליכתביה רחמנא להאי מחרצנים ועד זג גבי פרטי למאי הלכתא כתביה בתר כלל שמע מינה למידייניה בכלל ופרט ואימא כוליה להכי הוא דאתא א"כ לכתוב או ט) שני חרצנים או שני זגים או חרצן וזג למאי הלכתא כתב רחמנא מחרצנים ועד זג שמע מינה למידרש ביה כלל ופרט ואיכא נמי למידרש ביה עד שיאכל שני חרצנים וזג ורבי אלעזר דדריש מיעט וריבה פרט וכלל ופרט מנא ליה א"ר אבהו נ) נפקא ליה מהאי קרא 1 וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בהמה כלל לשמור חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט רבא אמר נפקא ליה מהאי קרא 2 ואם מן פרט הצאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט אמר ליה רב יהודה מדיסקרתא לרבא ולילף מן הדין קרא 3 מן פרט הבהמה כלל בקר וצאן חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט א"ל מן האי ליכא למשמע מינה דאי מהתם הוה אמינא הבהמה חיה

מקמיה א] וקשה דהיאך סבור דלא יאמר נעשה כלל מוסיף על הפרט לכך נראה דה"ק לכתוב חלנן חזג: ד)[**דבין הבינים**] ב]. דהיינו גוף הענב והכי משמע ליפא דקרא מחרלנים ועד זג פירוש מה שבין חרלן לזג וקשה דהיא גוף הענב וכבר כתב ענבים לכן פר"ת דהיינו ענבים קטנים שבין הגדולים שאינם רואין פני החמה ואינם מתבשלין כל כך ולא יהיו גדולים לעולם ופ"ת אמאי איצטריך ועד לבין הביניים והלא כבר מרבינן אפי' בוסר מכעין הפרט ומשמע י"ל דה"ע 1 גרעיני מבוסר לפי שבוסר יבא לכלל ענבים גדולים ועוד י"ל דאי לאו ועד מרבין 2 בין הביניים הוו 3 מרבים מכעין הפרט בין הביניים ולא בוסר ועוד יש לקיים פירוש ראשון והכי פירושו אם ליקט האוכל שבין החרלן כדי כזית ואכלו לוקה ולא אמרי' דבעלה דעתו אלא כל אדם והא לא שמעינן ליה מענבים דקרא: **שני חרצנים שבאים בתוך הענב** וזג [**א**]. מן 4 הקליפה ג] המרלנים לאפוקי אם אכל כזית מן המרלנים או כזית מן הזגין אינו חייב עד שיאכל הגרעינין והקליפה המילונה: **סבר** לה כר' אלעזר דדריש רבוי ומיעוטי. ורבי אלעזר נמי כר"א בן עזריה דרש ולא למעוטי כדפ"ל: **ואיבעית אימא כרבנן.** ושפיר אית ליה לר"א [ב"ע] מלתייהו דרבנן ותרתי שמעי' מינה דאי ס"ד לכדר"א [ב"ע] לחודיה 5 לכתוב רחמנא מחרלנים ועד זג לגבי פרטי קודם הכלל ואי לדרשא דפרט וכלל ופרט כדרבנן לחודיה אתו לכתוב או חרלנים (או שני) וזגין או חרלן וזג שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון יחיד אלא ש"מ כר' אלעזר ב"ע: **ורבי אלעזר דדריש ריבה ומיעט** 6 פרט וכלל ופרט מנליה. ואי"ת ולמא לית ליה [המדה] ד] בשום מקום כי היכי דרבנן לא דרשי מיעט וריבה וי"ל דא"כ הוה לו לחלוק בכ"מ שאנו דורשין בכלל ופרט וכלל ומרבינן מההוא ריבוי כעין הפרט כמו קרא דוכי יתן דבשמוך דרבנן דרשי ליה בכלל ופרט וכלל בהכהב בב"מ (ד' מ:) לרבות כעין הפרט דבר שמיטלטל וגופו ממון ולהוציא שטרות וקרקעות ועבדים ולא מלינו אר' אלעזר חולק על מדות הללו וריבה יותר מריבה ומיעט אלא גם הוא מודה שאין נשבעין על הקרקעות והשטרות ועבדים ומש"ה פשיטא ליה לגמרא כי במקום שאנו דורשין כלל ופרט וכלל ידרוש הוא פרט וכלל ופרט אם יכול להפיל כלל הראשון ואם אינו יכול אז דורשו בריבה ומיעט וריבה שכך קבל המדות וכשהוא דורש פרט וכלל ופרט מרבה כעין הפרט כמו רבנן בכלל ופרט וכלל ה] (**משמע דרשא דאתי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך**) אך קלת יש חילוק ביניהם לרבנן **דבסמוך בסמוך** מ"נ [אומר ר"י] 7 דע"כ אית ליה בעלמא פרט וכלל ופרט דאי הוי דרש במיעט וריבה ומיעט ס"ל לגמרא דגם גבי זיר הוה דרש ליה במיעט וריבה ומיעט ולא הוה דרש מיעוט אחרון לכדר' אלעזר ב"ע דהכי עדיף אלא ולאי [**כדפרישית**] דמדה דמיעט וריבה ומיעט לא דרש ליה ו] אלא דרש ליה בפרט וכלל 8 לפי דמדה דמיעט וריבה ומיעט אינו מדה בתורה לידרש וכ"ת אכתי כיון דבעלמא דרש פרט וכלל ופרט ה"נ גבי זיר לידרשיה כרבנן ויש לומר הואיל דבדוב מקומות לא ניתן כלל ופרט לידרש נוח לו לדרוש פרט אחרון לכדר' אלעזר מלדרשו לפרט וכלל ופרט אך כשאין לו מה לדרוש מפרט אחרון דרשא אחרינא אז ה) דורשין בפרט וכלל ופרט: **וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט.** דיתן לא משמע כללא לר' אלעזר דמה יתן דהכתוב לא פירש בכלל כלום על כן הוא מפיל כלל הראשון דיתן על חמור ושור ושה קאי דהיינו פרט: וכל כלל. דמשמע על כל דבר: בהמה לשמור חזר ופרט. ורבנן דרשי ליה בפרק הזהב בכלל ופרט וכלל וכן בכל דוכתי דלשכתן דרשא כלל ופרט וכלל ולא פליג ר"א דהיינו משום דדרשי ליה בפרט וכלל ופרט וממעט מיניה ו] (**ולאו**) כעין הפרט כמו רבנן מכלל ופרט וכלל: **רבא אמר נפקא ליה מהאי.** כלומר גם בהאי קרא דרשי רבי אלעזר פרט וכלל ופרט ואם מן הלאן קרבנו מן הבשבים או מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו: מן פרט. דמשמע מקצת לאן ולא כל [**לאן**]: לאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט ה"ל פרט וכלל ופרט. וי"מ 10 דפרטא משמע למעוטי רובע ונרבע ויש במשמע למעוטי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה דהשתא נדרוש הכי מה הפרט מפורש אלא נעבדה בהן עבירה בגופן וילא רובע ונרבע שפסולין לקרבן ומכללא נרבי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה דלא נעבדה בהן עבירה בגופן [**ומדרבנן**] 11 קשה דהיכי משמע מן הפרט למעוטי נעבדה בהן עבירה בגופן דהכי מקרי בבשים ועזים אי נרבעו אי נרבעו ע"ק דרובע ונרבע נפקא לן מקרא אחרינא דפסולין להקרבה לכך נראה דמן הפרט משמע למעט שתי שנים דסתם בבש משמע בן שנה וסתם עז משמע בת שנתה וכן בעל מום דכתיב בפ' זכר תמים והשתא שמעינן 12 מכעין הפרט בעל מום ונרבע מהכלל אפילו ב' שנים: **ולילף מהאי קרא.** שהיא פרשה ראשונה ולמה לא אמר שר"א ידרוש שם פרט וכלל ופרט מן פרט דמשמע מקצת בהמה ולא כל בהמה למעוטי מיה: ח] דבהמה 13 בכלל חיה וחיה בכלל בהמה: בקר ולאן חזר ופרט. דחיה אינו בכלל בקר ולאן (חזר ופרט) הרי אתה דן כעין הפרט מה הפרט מפורש למעוטי חיה מקרבן ותימה [כלאן מה אהני הא לא מרבינן מידי מכעין הפרט ותיקן מהר"ף דאהני כללא לרבוי שור [הבר] דבהמה הוא אף על גב דרגיל בין החיות והוי כעין חיה אפ"ה כשר לקרבן ט]: **א"ל מהא ליכא למשמע.** מיעוטא דחיה דמן בהמה 14 לא משמע למעוטי חיה שהרי חיה בכלל בהמה והוי כאילו כתיב מן הבהמה ומן החיה ואף על גב דמן משמע מיעוטא לא ממעט חיה מיניה: ת"ל

בהמה וחיה אבל לא מצית למעוטי לגמרי חיה כיון דחיה בכלל בהמה.

תורה אור השלם

1. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וְכָל בְּהֵמָה לִשְׁמֹר וָמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין רֹאֶה: שמות כב ט
2. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: ויקרא א י
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סבר ליה וכו' עד שיאכל שני כ"ל ומיהא כל נמחק: (ב) ד"ה ולי בעית אימא וכו' דמשמע ליה מיניה עד שיאכל שני חרצנים וזג בעל כרחך לפרטא נמי הוא דאתא למידייניה וכו' כן עולה לחודיה הס"ד: (ג) ד"ה מ' אתה דן וכו' בא זקן הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה (בדף הקודם) מחרלנים וכו' מקמיה וקשה דהאיך סבור דלא יאמר. מן וקשה עד יאמר נמחק. וכ"כ דקשה דהא כבר אמר דלא נעשה כ"ל. ועי' מ"מ ולוק: ב] ד"ה דבין הבינים. כ"ג מה שבין חרלן לזג. מ"מ: ג] ד"ה שני וכו' חג אחד מן הקליפה החרלנים. תיבת החרלנים נמחק. וכ"ג המילונה. מ"מ: ד] ד"ה וכ"א וכו' ולמא לית ליה המדה זו כ"ל: ה] בא"ד וכשהוא דורש וכו' כמשמע דרשה דאתי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך. מן תיבת כמשמע עד תיבת דבסמוך נמחק. וכ"כ כדמשמע דרשה דאתי קרא דוכי יתן דבסמוך כ"ל מ"מ: ו] בא"ד דמדה דמיעט כו' לא דרש ליה כ"א כ"ל: ז] ד"ה וכי יתן וכו' הייגו משוס וכו' וממעט מיניה דלאו כ"ל. וכ"כ ר"ל דצריך להיות דוקא כעין הפרט ומאי (דלאו) כעין הפרט ממעט מ"מ: ח] ד"ה ולילף מהאי וכו' למעוטי חיה דבהמה כלל מ"מ: ט] בא"ד אפי' הכי כשר לקרבן. כ"כ עי' בר"ש משנה ו' פ"ח דכלאים. מ"מ:

תוספות

1. ל"ל דהכי. 2. ל"ל דמרבינן. 3. ל"ל הייגו. 4. ל"ל הית. 5. ל"ל לחודיה אתי. 6. ל"ל מיעט וריבה. 7. מל"ל ר"ת כדמוכח בדברייהס לקמן ע"כ ד"ה אינה. 8. ל"ל בפרט וכלל ופרט. 9. בס"ד אף. 10. ל"ל ר"מ. 11. תיבת ומדרבנן נמחק וי"ל וקשה. 12. ל"ל ממעטינן. 13. ל"ל הבהמה כלל. לדבות חיה דחיה בכלל בהמה. 14. ל"ל הבהמה.

פי' הרא"ש

ולראב"ע דמוקי וכו' עד שיאכל ב' חרצנים וזגים ב' חרצנים שהם בתוך הענבים וזג שהיא קליפה החיצונה סבר כר"א דדריש ריבויי ומיעוטי ולא דריש אלא מיעט וריבה ולא אצטריך למדרש מחרצנים ועד זג דא"כ לכתוב מחרצנים ועד זגים או מחרצן ועד זג: ור"א דדריש ריבויי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה. (והוה מצי למימר) דדריש כולה אורייתא בריבויי ומיעוטי וסבר דכלל ופרט וכלל אינה מדה בתורה. ואמרי' דלא דריש נמי פרט וכלל ופרט וקא"ר אבהו אין דפרט וכלל ופרט דריש והאי קרא דוכי יתן איש אל רעהו דדרשי רבנן בפ' הזהב בכלל ופרט וכלל וממעטי מיניה עבדים ושטרות וקרקעות דריש ליה ר"א בפרט וכלל ופרט וממעטי מיניה כי היכי דממעטי רבנן מיניה: רבא אמר בהאי קרא נמי משכחת לה למדרש פרט וכלל ופרט דכתיב ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים ומן העזים לעולה מן פרט דמשמע מקצת צאן ולא כל צאן לאפוקי רובע ונרבע ויש במשמע אפי' חורש בשור ובחמור והרבינ כלאים שהרי נעבדה בהן עבירה. הצאן כלל מן הכבשים פרט מה הפרט מפורש שנעבדה עבירה בגופו. ותימה היכי משתמע מן הפרט שנעבדה עבירה בגופו: מן פרט דמשמע מקצת בהמה ולא כל בהמה לאפוקי חיה: בהמה כלל. אף חיה דחיה בכלל בהמה: בקר וצאן חזר ופרט מה הפרט מפורש חיה לא תימא מאי אהני האי כללא הא לא מרבי מידי מכעין הפרט. אלא מה שכתוב בפי' בקר וצאן אלא מהאי קרא לא משמע דחיה בכלל בהמה. כלומר ולא מצית למימר מן פרט לאפוקי חיה משום דמן קאי אבהמה וחיה בכלל בהמה. וממן תדרוש מקצת

ה) דרש ביה שלכך הוא כו' עד שיאכל שני: ו) ולפי ס"ל כדאמר ר"א ב"ע כלומר ולפי ס"ד דלא אתא קרא אלא למדרש מי כראמ"ע לכתביה דמתמנא כו' הס"ד ולמ"כ מה"ד ולמימא דכולי' לכתי הוא דאתא למדייניה בכלל כו': ז) בתוהה הס"ד: ז) משמע כללא:

הגהות התוספות